

דוא"מ מל"מ

איגרת המידע של המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה הממלכתי לחללי הקהילה

גיליון מס' 76, אלוף תשפ"ג, ספטמבר 2023

שנה טובה

משולחן המנכ"ל

למשפחות ולחברים שלום,

חברי המל"מ והמשפחות השכולות שולחים תנחומים למשפחתו של שבתי שביט ז"ל, ראש המוסד לשעבר, שהלך לעולמו. שבתי היה ראש המוסד השביעי. הוא קידם רבות את תחום המבצעים והמודיעין במוסד, ותרם רבות לביטחונה של מדינת ישראל. היה ידיד נאמן של המל"מ וזכינו לראיין אותו לסרטון לכנס החברים השנתי. כמו כן ברצוני לשלוח את תנחומינו למשפחתו של סא"ל (בדימוס) יהודה פרידמן, שהיה מדור מקימי אתר ההנצחה הממלכתי לחללי קהילת המודיעין בגלילות ומנהלו הראשון ונפטר בגיל 91. יהי זכרו ברוך.

הפעילות במל"מ נמשכת כסדרה. מתחילת שנת 2023 ביקרו במל"מ למעלה מ-4,700 אורחים שכללו ביקורים של תלמידי בתי הספר מהפריפריה ומהמרכז, הסגל הפעיל של קהילת המודיעין, חיילים ומפקדים ממערך ההדרכה ומיחידות חמ"ן, וכן קבוצות של גמלאים מהארץ ואורחים מחו"ל. ביקורים אלה מתקיימים בזכותם של מתנדבות ומתנדבי המל"מ, יוצאי קהילת המודיעין, שעושים את עבודתם בנאמנות, מקצועיות ובמסירות רבה, לצד הצוות הקבוע של המל"מ ועל כך תודתי לכולם. שלושה ממתנדבי המל"מ נבחרו השנה כמתנדבים מצטיינים שלנו: מלכה קיסרי מהספרייה, עמי מורן וחנן שמולביץ מצוות המדריכים שמלווים את המבקרים הרבים - ישר כוח לכולם.

לצד הביקורים נמשכת גם פעילות מכוני המחקר. מגוון רחב של מחקרים שוטפים ומחקרי עומק יצאו לאור. המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין נמצא בהליכי בחינה לאקדמיזציה בשיתוף אוניברסיטת תל אביב, מכללת שנקר ואוניברסיטת באר שבע. פעילות מרכז המידע המודיעין ולטרור נמשכת וכוללת הוצאת דוחות שבועיים לאירועים שוטפים, סקירות ממוקדות לאירועי טרור בארץ ובעולם. למעלה מ-500,000 כניסות מתבצעות לאתר המרכז מדי חודש.

שידורי זמל"מ מתקיימים מדי שבוע בימי ראשון, וזוכים לצפייה מרובה בדרך כלל של כ-1,000 צופים בכל פעם. כמו כן קיימנו שלוש בימות מודיעין ושני ערבי חבצלת. בתחום המורשת התקיים ערב לציון 75 שנה למדינת ישראל ולהקמת המודיעין. תצוגת המודיעין המיושנת במל"מ נמצאת בשיפוץ בימים אלה, ותוחלף בתצוגה חדשה בה תוצג קהילת המודיעין על ציר הזמן מיום הכיפורים ועד ימינו. הקמת התצוגה מבוצעת בסיוע ובמימון חמ"ן ועל כך תודתנו לראש אמ"ן ולקמנר.

כנס החברים השנתי עסק בציון 50 שנה ליום הכיפורים, ודן בסיפורה של המלחמה הקשה באמצעות אנשי המודיעין שהיו בזירות השונות ובמערך המודיעין והאיסוף בצפון, בדרום ובמרכז וזכה להערכה רבה מצד המשתתפים. ב-29 לאוקטובר 2023 נקיים יום עיון לציון 50 למלחמת יום הכיפורים בהיכל צה"ל בפ"ם ומתחייבת הרשמה מוקדמת. ברצוני לאחל לכל בני המשפחות השכולות ולחברי המל"מ ועמותות של קהילת המודיעין - שנה טובה ומבורכת.

בברכה,

תא"ל (מיל) יובל חלמיש
מנכ"ל המל"מ

כנס החברים השנתי במל"מ בסימן 50 שנה למלחמת יום הכיפורים

כנס החברים השנתי של המל"מ נערך ביום רביעי, 6 בספטמבר 2023, באמפי בגלילות במרכז צוינו 50 שנה למלחמת יום הכיפורים. הצדענו ל-46 חללי קהילת המודיעין שנפלו במלחמה ול-20 פדויי השבי של אמ"ן. השתתפו למעלה מ-500 מחברי המל"מ, בני המשפחות השכולות, חברים בקהילת המודיעין בעבר ובהווה, חברי "אגמון", "שובל" ועמותות של יחידות מאמ"ן, מהמוסד, מהשב"כ מהאיסוף הקרבי ועוד.

האירוע התקיים במעמד ראש המוסד **דוד ברנע**, ובכירים נוספים בהם **אפרים הלוי** שכהן בעבר כראש המוסד וגם כיו"ר המל"מ, **ד"ר צבי שטאובר** בעבר יו"ר המל"מ, האלופים בדימוס **יוסי ביידץ**, **עמוס ירון**, **דני רוטשילד** ו**אורי שניא**, קמנר תא"ל **אבי קינן**, מנכ"ל המל"מ עד לאחרונה תא"ל (במיל) **דודו צור**, וראש עיריית רמת השרון, **אבירם גרובר**.

פתחו את הכנס בדברים יו"ר המל"מ אלוף (במיל) **אהרון זאבי פרקש** ומנכ"ל מל"מ, תא"ל (במיל) **יובל חלמיש** (ראו תמצית מדברי המנכ"ל בכנס בדבר המנכ"ל בפתח גיליון זה). להלן נביא תמצית מדברי יו"ר המל"מ.

המשך בעמוד 2

מימין: יגאל ברנע, אהרון זאבי פרקש, דדי ברנע, יובל חלמיש ונעם שפירא (צילום: ניסן לב-7)

**כנס החברים השנתי במל"מ בסימן 50 שנה
למלחמת יום הכיפורים**

מדברי יו"ר המל"מ, אלוף (במיל') אהרון זאבי פרקש:

הכנס השנתי שלנו, מאפשר לכולנו להיפגש, להעלות זיכרונות, ולהדק את הקשרים בינינו. זו הזדמנות גדולה עבור המל"מ, בעשייה המשותפת אתכם, לחזק את המורשת ולהנציח את יקירינו. ידע כל אחת ואחד מכם, שיש לכם כאן בית חם ומחבק, המוקיר את אשר עשיתם בקהילה בעבר, ואת תרומתכם הנמשכת היום. בערב זה, אני מבקש להעלות על נס את פועלם של מאות המתנדבים, העושים לילות כימים כדי שהמל"מ יממש את ייעודו ויצליח. בלעדכם כל זה לא היה קורה. אתכם, בזכות הנתינה שלכם, המקום חי ופעיל ומקרב גם את הצעירים, למסתוריות ולחשאיות שבעשייה המודיעינית. אתמול קיבלנו כולנו את הבשורה הקשה על הליכתו מאיתנו של חברנו **שבתי שביט**, שכיהן כראש המוסד בשנים 1989-1996. בן 84 היה במותו. שבתי היה איש מיוחד, צנוע, בעל נוכחות בולטת, ששימש בעשייתו ובדוגמתו האישית, מופת ומורה דרך לכולנו; הוא היה מקצוען אמיתי, מנוסה, ומחויב למשימתו, למוסד ולמדינה. שבתי יצק בסיס לעולם המבצעים החשאיים והמודיעיני. בפעולתו בלט גם בשת"פ המודיעיני-מבצעי עם אמ"ן ועם שותפים אחרים. ריכוז מאמץ משותף זה, פתח מעטפות מבצעיות חדשות בכל מעגלי הפעולה החשאית של המוסד ושל הקהילה. בכך חיזק שבתי וקידם את יכולות המודיעיני האופרטיבי והאסטרטגי של מדינת ישראל. במיוחד אבלט את החדירה והפעולה בתחום הגרעיני, הנשק הבלתי קונבנציונאלי והטרור העולמי, לעיראק ולאיראן. קצרה היריעה מלהרחיב באשר לתרומתו. יהיה זכרו ברוך!

50 שנה אחרי מלחמת יום הכיפורים, נתייחד כולנו ונזכור את 46 חללי קהילת המודיעיני שנספו במלחמה הקשה, שאיימה על קיומנו. נצדיע ונוקיר את 20 אנשי המודיעיני שנפלו בשבי וחזרו להמשיך את חייהם איתנו ולתרום למדינה ולעם. אני מבטיח לכם שנמשיך לפעול ביחד ולעשות הכול למען שימור הזיכרון והנצחת יקיריכם/יקירינו.

זו תקופה מורכבת, בה השסעים בחברה מעמיקים, והמחלקות בינינו מתרחבות ונוגעות בכל חלקה טובה, ובכל תחומי החיים; בביטחון, בבריאות, בתחבורה, ברפואה, ובחינוך. העם הזה היושב בציון, עשה דרך ארוכה, בבניין הארץ

המשך בעמוד 3

דבר העורכת

קוראים יקרים,

אני זוכרת את הרגע בו החלטתי להיות אשת מודיעין. במלחמת יום הכיפורים, עדיין תלמידת תיכון, ובעלת הכשרה כחובשת במד"א, הוצבתי בשדה התעופה בלוד. שם עברו מול עיני פצועי המערכה שהועברו באמבולנסים לבתי חולים במרכז הארץ לאחר שהגיעו מזירות הלחימה לשדה התעופה שהפך צבאי. אנחנו סייענו לאנשי הרפואה ככל האפשר. כולם היו המומים, גם הבריאים. שם חשתי את עומק המחדל והחלטתי כי עלי להמשיך ולתרום ככל האפשר. חוויית המלחמה הייא הובילה אותי לבחור במסלול העתודה האקדמאית, וללמוד בחוג ההיסטוריה של המזרח התיכון. אל חטיבת המחקר באמ"ן הגעתי ארבע שנים מאוחר יותר, כקצינה. ראש אמ"ן (המודח) זעירא הודה כי בין השגיאות הגדולות שנעשו הייתה זאת "שלא קראנו את המשוררים שלהם". בחוכמה בדיעבד כבר מבינים כולם - לא קראנו את סאדאת. הוא הרי חולל תפנית היסטורית. לא עוד מצרים מנהיגת המהפכה הערבית הנשענת על ברית המועצות ונשק רוסי, אלא אל מצרים בגבולותיה שלה והמתקיימת באמצעות שילובה בכלכלה המערבית. הדרך לוושינגטון עברה לדידו באמצעות הסדר עם ישראל. אפשר היה להימנע מהמלחמה הייא אם מנהיגינו, גם אלה במדים, היו רואים זאת, ואם לא היינו שקועים בשיכרון כוחנו שלנו. מצרים של 1973 הייתה שונה מאוד מזאת של 1967, והתפנית חלה ברווח בין השנים ההן. אבל כדי להבחין בכך היה צריך להבין את תולדותיהם שלהם. להבין אותם במונחיהם, על שפתם, תרבותם מורשתם. גם היום, חמישים שנה אחרי, אנו עדיין שרויים "במיץ של עצמנו". מתמקדים במאמץ להשיג מידע רב ככל האפשר, ולהמציא כלים כמותיים מדידים שיאפשרו לעבדו. עשרות ומאות דיונים - חשובים - אבל מעט התייחסות לשכנינו עצמם. הבנה שלהם במונחיהם, היכרות עם תהליכי עומק ולאורך זמן. כמה נערות ונערים מתכוונים היום ללמוד את תולדות שכנינו? את שפתם? את תרבותם? הרבה פחות אפילו מאשר אז.

בגיליון 76 של "רואים מל"מ" תוכלו לקרוא על כנס החברים השנתי שקיימנו במל"מ שבמרכזו עמדה המלחמה. תוכלו גם לקרוא על הפעילות העשירה שאנו מקיימים להנצחת חללי הקהילה, הנחלת המורשת של קהילת המודיעיני וקידום המחקר בתחומי המודיעיני.

בפרוס השנה החדשה אני מאחלת לכולם **שנה טובה ומבורכת, שנה של בריאות איתנה חופש ושלוש**. קריאה מהנה.

קריאה מעשירה ומועילה,

יוכי ארליך

עורכת רואים מל"מ
ראש ועדת גיוס ופעילות חברים בוועד המנהל

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

מדברי יו"ר המל"מ, אלוף (במיל') אהרון זאבי פרקש בכנס החברים השנתי במל"מ (המשך)

אבותינו ואת חלומנו אנו, ושותפים להגשמתו. במיוחד ברגעים שכאלה, כולנו מחויבים לעשות הכול להפוך אותנו לחברת מופת לתפארת מדינת ישראל.

בערב הזה, בערב השנה העברית תשפ"ד, אני מבקש לברך את כולכם, ואת משפחותיכם היקרות, בברכת שנה טובה ומבורכת. תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה. אני מאחל לכם וליקיריכם, בריאות, בשורות טובות, וברכה בכל אשר תלכו ותעשו.

ובביצורה. התחשלנו כעם, התעצמנו מאוד. אני מאמין שנמשיך לחזק את הערכות ההדדית ולבסס בעשייה את האמירה - "אחים אנו לנשק"; אחים אנו באובדן, ואחים אנו בבנייתה ובשגשוגה של מדינת ישראל ובחיזוק עוצמתה.

אתם - הדור שנלחם ובנה, ועשה, ופרץ שבילים חדשים - טעונים במורשת ושותפים להנצחתה; אתם, גם ממשיכי הדרך של הבונים והנופלים שבנתינתכם לעם, למדינה, לביטחון, ולמודיעין, זכיתם לממש את חלום

הכנס היה חוויה מרגשת של קטעי עדות ונרטיבים של אנשי המודיעין שהיו שם

יום הכיפורים וחשיבות הטמעתם במיוחד בימינו. כך גם דבריו של ראש המוסד לשעבר, **שנתי שביט** ז"ל, שהוקלטו כשבועיים לפני לכתו באופן פתאומי.

הערב המרגש והייחודי הופק במקצועיות ראוייה לשבח ובטוב טעם ע"י **רוני אבירם** בהנחייתו של מנכ"ל המל"מ, חלמיש, וצוות המל"מ, בראשם הסמנכ"ל **חנן מזור**. הערב כלל שילוב מעולה

של חנן יובל שהנעים בקטעי שירה נפלאים והופעה של להקת החמ"ניות.

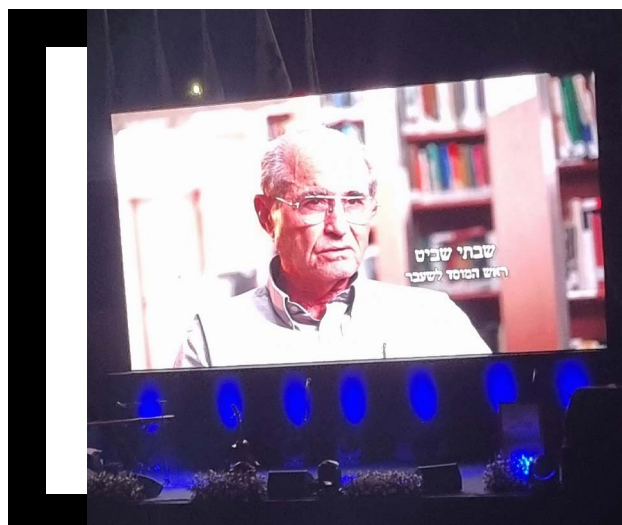
את פני הבאים קיבלה תערוכה חדשה ומורחבת בנושא המודיעין הצבאי במלחמת יום הכיפורים שהוכנה ע"י ענף מורשת באמ"ן בראשות סא"ל (במיל') **גדעון מיטשניק**. התערוכה הציגה "סימנים מעידים" בדרך למלחמה, את תרומת יחידות האיסוף המרכזיות לפני המלחמה, את החללים, הצל"שים וגם את מסקנות וועדות אגרנט. ללא ספק כנס מרשים באיכות.

הערב כלל קטעי עדות וספורים אישיים של אנשי המודיעין שהיו שם בעת המלחמה. אלה אפשרו לקהל לטעום משהו מהחוויות שצרכות בזיכרונם בכאב רב עד ימינו. ביניהם: **דני רוטשילד** שהיה קמ"ן חטיבה בסיני וכן **חגי מן** קמ"ן פקוד הצפון, **משה צוריק** קמ"ן חטיבה 188, **איתמר ציזיק** עוזר קמ"ן אוגדה 210, **אשר סדן** "הצופה אל עמק הבכא", **צבי נטע**

שהיה קצין מודיעין צעיר במודיעין פיקוד הדרום; מיחידה 8200 **אריה בנטוב**, ו**נעם שפירא**; אנשי יחידה 504 בהם **אלי זיו**, **אפרים הלוי** שכיהן כנציג המוסד בווינגטון, **עירא נתן** מהשב"כ, **יונה פתאל** מאמ"ן מחקר ועוד רבים וטובים נוספים.

מרגשים במיוחד היו עדויותיהם של פדויי השבי **אפרים (זיגי) זינגר** ו**אבי וייס**.

במהלך הערב הובאו דבריהם של ראש אמ"ן, **אלוף אהרון חליוה**, ראש המוסד **דוד ברנע** וראש השב"כ **רונן בר** שעסקו בעיקר בלקחי מלחמת

שנתי שביט ז"ל, ראש המוסד לשעבר, בדברים מוקלטים לבאי כנס החברים השנתי של המל"מ (2023) ימים ספורים לפני מותו במפתיע:

”אני חושב שהגיע הזמן לסגור את המכסה של הקופסה הזאת. עם ישראל מדמם על המלחמה הזאת כבר 50 שנה. עד מתי? הגיע הזמן שעם ישראל יפסיק לגרד את עצמו כל שנה מחדש עם הפצעים האלה. שום תועלת לא תצא מזה. אז תפסיקו!”

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

אמ"ן מחשיך לעסוק במורשת מלחמת יום הכיפורים ולקחיה

סא"ל גדעון מיטשניק, רע"ן מורשת באמ"ן

ששרתו במלחמה ההיא. לצידם נטלו חלק הקמ"נים הפיקודיים, קציני המודיעין הקרבי היום, אנשי מילואים של מוד"ש וגם צוערי קורס קציני המודיעין הגדודיים הנוכחי. המפגשים בין הקמ"נים של אז לאלו שמשמשים בתפקיד כיום היו משמעותיים לכולם. האירוע נערך במעמד ראש אמ"ן אלוף אהרון חלויה וקמנ"ר תא"ל אבי קינן, שאף נשאו דברים והדגישו היבטים שונים בהתפתחות המודיעין הקרבי וחשיבותו. האירוע נפתח בטקס זיכרון לאלו מביין הקמ"נים הקרביים אשר נפלו במלחמת יום הכיפורים והמשכו היה בשני פאנלים. בראשון השתתפו קמ"נים ומפקדי חטיבות מ-1973, ובשני השתתפו קציני מודיעין ראשיים בעבר והקמנ"ר הנוכחי שבחן תהליכים ואופן הפנמת הלקחים באמ"ן מאז המלחמה ההיא. גם לפדויי השבי ניתן ביטוי ובשם נשא דברים יוסי תור, שנפל בשבי במוצב החרמון.

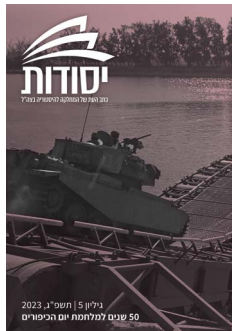
ותיקי אמ"ן ור"ט מחקר תא"ל עמית סער (צילום: גדעון מיטשניק)

רצף הפעילויות והאירועים באמ"ן לציון 50 שנה למלחמת יום הכיפורים נמשך גם בחודשים האחרונים. שיאו בעצרת שהתקיימה ב-12 בספטמבר 2023 לצד סדרה של סיורים, סרטים והרצאות של ותיקי המלחמה שעסקו בפרק החשוב בתולדותינו. במסגרת פעילות זו יצוינו הקתדרה השלישית שנערכה לקצינים מדרגת סא"ל ומעלה (הפעם בהובלת יחידה 9900), הכנס השנתי של חטיבת המחקר שכלל דברים שנשא הרמטכ"ל רב אלוף הרצי הלוי, כנס מערך מודיעין השדה, וצפייה של סגל הפיקוד הבכיר באמ"ן בסרט "גולדה". כמו כן, נמשכת הפעילות הייחודית לנושא בקורס קמ"נים, שקיים סיור ברמת הגולן והתקיימו מגוון הרצאות ביחידות ובמערכים השונים.

בכנס המורשת של מחלקת מודיעין השדה (מוד"ש), שעמד בסימן הצדעה לקמ"נים של 1973, נטלו חלק עשרות מקציני המודיעין הקרבי

מחקר על זכרות צה"ל באמ"ן במלחמת יום הכיפורים

מהקמת צה"ל עד מלחמת יום הכיפורים הייתה יחידת דובר צה"ל במסגרת אגף המודיעין. מלקחי המלחמה הועברה היחידה לכפיפות הרמטכ"ל. המחלקה להיסטוריה בצה"ל מוציאה לאור בימים אלה חוברת חמישית של כתב העת (האקדמי) "יסודות" ובו 20 מאמרים על מלחמת 1973 וביניהם על הדוברות הצבאית במלחמה. את המחקר על הנושא, שהפך למאמר, כתבו תא"ל (במיל) ד"ר אפרים לפיד ורון גביאן, דוקטורנט בבר אילן, קצין מילואים בחטיבת דובר צה"ל. זו פעם ראשונה שמתפרסם במחקרי צה"ל על מלחמות ישראל מחקר על הדוברות הצבאית. לקריאת המאמר המלא: [כאן](#).

מודיעין פיקוד העורף מפנים לקחי יום הכיפורים

מחלקת המודיעין של פיקוד העורף, בפיקודה של סא"ל רעות, קמ"נית הפיקוד, קיימה אירוע מורשת על מלחמת יום הכיפורים במסגרת תהליך ארוך של הטמעת מורשת הביטחון לחיילים הסדירים. תא"ל (מיל) ד"ר אפרים לפיד, שהיה סגן רמ"ח איסוף בשנת 1973, שיתף את החיילים ברקע למלחמה ובתובנות מאז, אשר חשוב כי ייושמו גם בימינו: אופוריה, ביטחון מופרז בהערכה; חשיבה קבוצתית; היצמדות לקונספציה, אין הטלת ספק; הניסיון בהערכה מכוונת 'כחול לבן' אפריל מאי 73; דגש על כוונות אויב והתעלמות מתו"ל, יכולות ומצב בשטח; חוסר קשב למודיעין הפיקודיים; ראש אמ"ן דומיננטי, אין אווירת פתיחות; "ידענו הרבה, הבנו מעט".

(צילום: דובר צה"ל)

אפרים לפיד

מפקד חדש למערך 9900 המודיעין החזותי באמ"ן

תת אלוף ש' נכנס לתפקיד מפקד מערך 9900. הוא מחליף את תת אלוף ארז אסקל שיהיה ראש מנהלת הטרנספורמציה הדיגיטלית.

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

בימת מודיעין 29

אמנון סופרין

לאחר דברי פתיחה של מנכ"ל המל"מ חלמיש, הציג מר אריה אבירם את נושא "המשוטטים", את תהליכי הפיתוח והשימוש בהם מאז החלו לפני כשלושה עשורים.

אבירם שירת שנים רבות בחיל האוויר ולאחר מכן בתעשייה האווירית שם עסק בפיתוח "משוטטים".

המדובר בחמושים מדויקים המסוגלים לרחף מעל מטרה במשך דקות ארוכות, ולתקוף אותה בעיתוי שיבחר המפעיל. במקרה שלא נוצרו תנאים מתאימים לתקיפה וקיים חשש שתקיפה תגרום לפגיעה בבלתי מעורבים ניתן להחזירם לבסיס ולהפעיל שוב במועד מאוחר יותר.

אבירם הציג "משוטטים" בישראל, באיראן, ובסין, וטען כי החימוש הישראלי היה המודל לפיו פותחו "משוטטים" במדינות רבות. אבירם תאר את התהליך מפיתוח ועד שיגור והצביע על נקודות בהן ניתן לתקוף את המערכת כדי למנוע שיגור. כאשר חימוש כזה כבר שוגר, היכולת ליירוט אפשרית באמצעות מערכות הגנה מתקדמות בלבד.

עוד על "משוטטים" ניתן לקרוא באתר [ביטאון חיל האוויר](#).

בימת מודיעין מס' 29 והשלישית לשנת 2023 התקיימה ב-1 בספטמבר 2023 והתמקדה בנושא האיום בעימות רב-זירתי מול ישראל בניהולו של תא"ל (במיל) ד"ר אמנון סופרין ובהנחייתו.

לצורך הדיון התכנסו ארבעה מומחים: האלוף (במיל) נעם תיבון - אשר עשה מסלול תפקידים בסירת מטכ"ל, פיקד על שתי חטיבות ביהודה ושומרון (עציון ויהודה), שימש כקצ"ר, כמפקד אוגדת

יהודה ושומרון וכמפקד המכללה הבין זרועית לפיקוד ומטה (פ"מ), קודם לדרגת אלוף ושימש כמפקד גייס עד 2015. אל"מ (במיל) ד"ר ענאן והבי - שהחל את דרכו בחטיבת הצנחנים, וזכה בשני צל"שים מטעם הרמטכ"ל. שימש כמפקד המחלקה ללוחמת התודעה (מל"ת) וכמדריך ראשי במכללה לביטחון לאומי. כיום מרצה באוניברסיטת חיפה וראש המרכז למורשת הדרוזים. ד"ר רז צימט - שירת באמ"ן (ביחידה 8200), מומחה לאיראן ועורך הירחון "מבט לאיראן" במסגרת המכון למחקרי ביטחון לאומי. אלון אבירם - שירת באמ"ן (ביחידה 8200) ובהמשך במסגרת מתאם פעולות הממשלה בשטחים. מומחה ופרשן לתחום הפלסטיני.

האיום בעימות רב זירתי מול ישראל

עד כה (חיזבאללה וארגון הג'יהאד האסלאמי בעזה, הגא"פ). היוזמה ליצירת קלפים אלה מוכתבת על ידי המנהיג, ח'אמהנאי וממומשת על ידי מפקד "כוח קודס", אסמעיל קא'אני. ביניהם נמנה: ההצלחה בכניסת חמא"ס למחנות הפליטים בדרום לבנון (תוך שמירה על תיאום עם "חיזבאללה". האחרון מצידו מעדיף שלא להיות מזוהה פומבית עם המהלך ומעוניין לשלוט ביכולת הפעולה של חמא"ס מלבנון ובתזמונה); וההצלחה בבניית

סופרין פתח את הדיון בסקירה קצרה על האיום הרב זירתי מול ישראל והצגת הסוגיות הרלוונטיות. בתקופה האחרונה חיזקה איראן באופן משמעותי את מעמדה האזורי והבינלאומי. במעגל האזורי - חידוש היחסים עם סעודיה, המגיעים עם מדינות המפרץ, וההידברות עם מצרים וירדן. כל אלה הפכו את איראן ממדינה שהייתה מנודה (פאריה) לבת שיח בעלת עוצמה שיש לנסות ולאתר דרכים לחיות עימה בהבנה אם לא בשלום. לצד זאת, אספקת מל"טים

תשתית גא"פ בצפון השומרון, בדגש על בניית היכולת לייצר משגרים ורקטות המאיימים לפעול לתוך שטח ישראל. ובתוך כל זאת, הגורמים השונים עוקבים מקרוב אחר המצב הפנימי בישראל והדיווחים על הפגיעה המתקמת בכשירות צה"ל. הם רואים בכך "תמריץ" להאיץ את תהליכי המוכנות לקראת פעולה משולבת. התמשות של תרחיש עימות רב זירתי, כולו, או חלקו יציבו בפני מדינת ישראל וצה"ל אתגר חדש שעיומו נידרש להתמודד, לרבות פגיעה אפשרית בעורף הישראלי.

תוקפים לרוסיה והחיזורים מצידה של סין, מחדדים את המאמץ האמריקאי להגיע להסכם עם איראן בנושא בלימת תוכנית הגרעין תמורת הסרה חלקית של הסנקציות. ברקע לכל אלה איראן פועלת בשנים האחרונות לייצר "קואליציה" של בעלות ברית אשר תאפשר להעסיק את ישראל במספר רב ככל הניתן של זירות לחימה בו זמנית, במטרה לייצר "מאזן אימה" חדש במזרח התיכון. זאת במטרה להרתיע את ישראל מפני פגיעה באיראן, ולחזק את "ציר ירושלים" כגורם מרתיע בפני ישראל. בידי איראן קלפי מיקוח חדשים בנוסף לבעלות החסות שעמדו לרשותה

המשך בעמוד 6

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

"בימת מודיעין" 29

תקיפה ישראלית באיראן יכולה מערכת זו, כולה או חלקה להיות מופעלת נגד ישראל וזאת כתגובה לתקיפה. צימט מסייג את האמירה וטוען כי המצב אינו כזה בו מישוהו בטהראן "לוחץ על כפתור" והמערכת כולה תגיב בהתאם, כל אחד מהשחקנים יגיב על פי האינטרסים שלו באותה עת, ויחליט באם הוא משתתף ובאיזה אופן. והבי טען כי "חיזבאללה" הוא אמנם "ארגון חסות" איראני אך עליו לתת את הדעת גם על ההשלכות שתהיינה על לבנון במקרה כזה, וכיצד יושפעו מעמדו בלבנון והאופן בו הוא מציג עצמו כארגון לבנוני המגן על תושבי דרום לבנון מפני ישראל. אביתר מסייג את יכולת התגובה של חמאס משיקולים דומים - חמאס לא תהיה מוכנה לשלם מחיר "כבד" ברצועת עזה עבור איראן, ויכולה להסתפק בירי "סמלי" לעבר ישראל תוך שמירה על כך שהדבר לא יגרור תגובה ישראלית קשה על עזה.

מנהיג חמאס אסמאעיל הנייה וסגנו צאלח אלעארורי עם מפקד כוח קודס החדש במשמרות המהפכה אסמאעיל קאאני

איראן: מקדמת ציר רב זירתי מול "טבעת הנק" שהיא מייחסת לישראל

צימט הבהיר כי התפיסה האיראנית ביחס לישראל גורסת שליהודים אין זכות לחיות במדינה משלהם משום שהם אינם אומה. האיראנים חשים מאוימים ממה שנראה להם "טבעת חנק" שישראל כורכת סביבם לנוכח נוכחותה במפרץ, הקשרים עם מדינות המפרץ, אזרבייג'ן ומדינות נוספות. יתר על כן, האיראנים רואים בישראל אחראית לתקיפות בשטחם, ולתקיפות על מתקנים איראנים בסוריה. לפיכך, החלה

איראן לקדם את הקמת "הציר הרב זירתי" מול ישראל. החיזבאללה החמאס וגא"פ - ענאן והבי ואלון אביתר תיארו את האינטרסים שלהם. על אף היותם "ארגוני חסות" איראניים, להערכתם משמעות הדבר אינה שהם ייענו לפנייה איראנית לתקוף את ישראל בכל עת ובכל מצב. יש לכל אחד מהם את האידאולוגיה ואת האינטרסים שלו, והם אלו שיכתיבו את אופן פעילותם.

נעם תיבון והאתגרים העומדים בפני ישראל. לדבריו, איראן נמצאת במקום השלישי בסדר הקדימויות של ישראל. במקום השני נמצאת הבעיה הפלסטינית, ובמקום הראשון המצב הפנימי בארץ. תיבון העריך כי לנוכח השבר ביחסים עם הממשל האמריקאי, הפגיעה בכשירות חיל האוויר והפגיעה במערך המילואים של צה"ל, אין לישראל יכולת פעולה ממשית באיראן בעת הזאת. לדבריו המצב הפנימי משפיע גם על אוכלוסיית משרתי הצבא בקבע - כאשר קצינים צעירים רואים כיצד חברי כנסת ושרים מנדפים את הרמטכ"ל ואת מפקד פיקוד המרכז. לדבריו יש לכך השפעה על המוכנות להמשיך ולשרת.

ישראל צריכה לשקול מענה שכולל ריכוז כוחות להכרעה בזירה אחת ובלימה בשנייה

כיצד צריכה מדינת ישראל להתמודד עם איום כזה?

והבי טען כי צריך לבדל בין הזירות עוד לפני שמתפתח עימות. יש לנסות להביא להפרדה בין חלק מהגופים המרכיבים את המערכת שאיראן מנסה לבנות כדי להתמודד עם גורם מרכזי אחד. תיבון ציין כדוגמה אפשרית את הדרך בה צה"ל ניהל בהצלחה את המלחמה בשנת 1973. צה"ל בלם אז בזירה אחת (סוריה), ריכז כוחות להכרעה בזירה השנייה (מצרים) ורק לאחר שהושגו הישגים משמעותיים בזירת מצרים עבר צה"ל לתקוף בזירה הסורית. לדבריו, יש לשקול מודל כזה גם במקרה של עימות רב זירתי באם יפרוץ: צה"ל צריך במקרה כזה להשמיד את מתקני הגרעין באיראן, ולאחר מכן להכות ב"חיזבאללה" מכה קשה, אשר תפגע באופן משמעותי מאוד ביכולתו לתקוף את ישראל, תוך "בלימה" מול עזה ומול התפתחויות אפשריות ביהודה ושומרון.

מימין: ענאן והאבי, נעם תיבון, רז צימט, אלון אביתר ואמנון סופרין

רק בנסיבות של תקיפה ישראלית באיראן עימות רב זירתי עלול להתקיים בחלקו או במלואו

מתי ובאילו נסיבות עלול עימות רב זירתי לצאת לפועל? צימט טען כי רק בנסיבות של

זמל"מ

המל"מ מנחיל את מורשת המודיעין וסדר יומו גם לקהל הרחב באום מל"מ

■ **פרקליט השטן - מסע בנכי הבקרה המודיעינית הישראלית.** הרצה סא"ל (במיל') **דודי סימן טוב**. סגן ראש המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין במל"מ, וחוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) (23.7.2023).

■ **ממשל ביידן וממשלת נתניהו - האם היחסים המיוחדים בסכנה?** הרצה: סא"ל (במיל') **ד"ר שי הר צבי**. חוקר בכיר במכון למדיניות ואסטרטגיה (IPS) באוניברסיטת רייכמן, לשעבר מנכ"ל (בפועל) של המשרד לנושאים אסטרטגיים (30.7.2023).

■ **ירדן במרכז של שבר אזורי היסטורי.** הרצה: פרופ' (אמריטוס) **אשר ססר**, החוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל-אביב. מומחה לירדן ולסכסוך הישראלי - פלסטיני (3.9.2023).

ההלן נביא לקט נבחר של תמצית ההרצאות. ניתן להיכנס להקלטות באתר האינטרנט של מ.ת.ג: www.meteg.co.il

Mute Stop Video Participants Share Screen Chat Record End

Mute Stop Video Security Participants Share Screen Chat Record Reactions End זמל"מ

מקום ליד השולחן: האם ה-ChatGPT? היה יכול "לשבור את הקונספציה"?

איתי ברון

בעקשנות למה שמוכר, צפוי ורצוי. ההשערה שעולה מהסימולציות היא שהקונספציה ("דעת המומחים") נתפסת על ידי ChatGPT כפריט מידע נוסף, ולא כזה שיש לו עדיפות על פרטי המידע האחרים. זאת, ככל הנראה, משום שדרך הניתוח שלו שונה מזו של חוקרים אנושיים שזקוקים למסגרת תפיסתית (קונספציה) כדי לברר את המציאות ולהבין אותה. הגישה העולה מהסימולציות לגבי השימוש הפוטנציאלי של ChatGPT ומוצרי בינה מלאכותית אחרים היא של "מקום ליד השולחן". לפי גישה זו, רובוטים לא אמורים להחליף אנשי מודיעין, אלא לשמש כלי להעשרת תהליך החשיבה והיצירתיות שלהם. הסימולציות מוכיחות של-ChatGPT יש צורת ניתוח שונה וסגולות ייחודיות שביכולתן לסייע לאנשי מודיעין ולמקבלי החלטות לברר את המציאות ולהבין אותה. שונות זו היא שמהווה בראייתנו את "כרטיס הכניסה" של ChatGPT לדיונים שמתנהלים סביב שולחנו של ראש אמ"ן ושולחנות נוספים בארגונים המודיעיניים. את מאפייניו המדויקים של המקום הזה סביב השולחן נכון להגדיר במחקרי המשך.

ההרצאה תיארה את הלקחים שנלמדו ממספר סדרות של סימולציות שנערכו לאחרונה על ידי תא"ל (במיל') איתי ברון וד"ר תהילה שוורץ אלטשולר, כדי לבדוק את יכולתו של ה-ChatGPT לסייע לייצר הערכת מודיעין כבסיס לקבלת החלטות אסטרטגיות בתנאי אי וודאות קשים. אחת הסדרות עסקה בסדרת הדיונים שהתקיימו ב-5 באוקטובר 1973, היום שלפני מלחמת יום הכיפורים (סדרות אחרות עסקו בפרל הארבור ובאירוע בדינוי נוסף). כל הסימולציות עסקו ברמות המודיעין הגבוהות (מודיעין לאומי-אסטרטגי), כבסיס לקבלת החלטות בצמרת הצבאית והמדינית. הנושא הקונקרטי שנבחן בסימולציות היה יכולתו של ChatGPT לסייע להערכת המודיעין במרחב הזמן של ימים ושעות לפני תחילת מתקפת פתע או מהלך התקפי אחר. ככל הידוע, זוהי ההתנסות האמפירית הראשונה בקנה מידה גדול עם "מודלי שפה ענקיים" (LLMs) בהקשר של מודיעין אסטרטגי. הממצא העיקרי של הסימולציות הוא של-ChatGPT יש יכולת גבוהה להצביע על סתירה בין "קונספציה" לבין מידע סותר, ללא ההטיות שגורמות לאנשי מודיעין למצוא דרכים לעמעם את הסתירה ולהיצמד

פרקליט השטן - תולדות מחלקת הבקרה באמ"ן

דודי סימן טוב

אבן ז'ל, שתי עבודות בקרה שסתרו את עמדת חטיבת המחקר. המקרה השני, הוא דוגמה ל"בקרה עצמית" בהקשר של גילוי הכור הסורי ע"י הזירה הטכנולוגית באמ"ן.

בין המתייחסים לדברים היה אל"מ (במיל) שלמה קשי, שעמד שנים רבות בראשות המחלקה. לדעתו, הפרשנות שניתנה בהרצאה לתרומתה של הבקרה הייתה מעט מחמירה, וכי היא "צדקה רבות מהערכותיה ביחס לחטיבת המחקר".

בהרצאה צוינה תרומתו המיוחדת של "סגן סימן-טוב" (אל"מ במיל) סימן טוב בנימין) להקמת המחלקה ומהתייחסותו של אל"מ (במיל) חני מן, ששימש במלחמה קמ"ן פיקוד הצפון, עלה - כפי שאף אלה בוועדת אגרנט - כי בפיקוד שררה דעה אחרת שסייעה להקטין את ההפתעה בזירה הצפונית.

בסיום המפגש התייחס יו"ר המל"מ וראש אמ"ן לשעבר, האלוף (במיל) אהרון זאבי פרקש, לתרומתה הרבה של הבקרה בתקופתו כראש אמ"ן.

מוזמנים לעיין בספר "פרקליט השטן", שיצא לאור השנה בהוצאת המל"מ בשיתוף עם הוצאת "מערכות". הספר נמצא באתר המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין בקישור כאן.

ברעיון הבקרה במודיעין הישראלי, שהופיע לראשונה בעקבות מלחמת יום כיפור, בוצעה חלוקה למספר תקופות בתולדות המחלקה:

העשור הראשון - בתקופה זו קם על-ידי ראש אמ"ן, אלוף שלמה גזית, ענף בקרה (1974) במסגרת מחלקת בסיסי בחטיבת המחקר באמ"ן כחלק ממגמת הפלורליזם שאפיינה את קהילת המודיעין בכלל ואת אמ"ן במיוחד בשנות השבעים.

הכפפת המחלקה לראש אמ"ן אהוד ברק (1984) - הפכה אותה לגוף עצמאי ונשכני יותר למול חטיבת המחקר. בעקבות שינוי

ארגוני זה רבו המתחים בין הגופים והתרחב מנעד העיסוק של המחלקה. **מינוי קצינים ותיקים לראשות המחלקה** הוביל ליציבות ולמעמד חזק באמ"ן, כמו גם לעיסוק בסוגיות מתודולוגיות ותפיסתיות.

חיפוש דרך: בעקבות השינוי באופי העימותים והאיומים וכן בעקבות גישה של חלק מראשי חטיבת המחקר שהעדיפו "בקרה פנימית" - ראשי המחלקה חיפשו ועדיין מחפשים דרכים לשמור על רלוונטיות והשפעה.

בהמשך, הוצגו שני מקרי מבחן בהן באה לידי ביטוי תרומת הבקרה: הראשון היה נסיגת צה"ל מלבנון שבמסגרתה נכתבו ע"י אל"מ, ד"ר שמואל (שמוליק)

ממשל ביידן וממשלת נתניהו - יחסים במבחן

שי הר צבי

נתניהו וביידן (צילום: AP)

ברקע לכך, מגמות עומק בחברה האמריקנית והשחיקה שחלה בעוצמת התמיכה בישראל. בקרב הרפובליקנים בולטת התמיכה הגבוהה בישראל לעומת הדמוקרטים. מגמה הפוכה ניכרת ביחס לפלסטינים, כאשר התמיכה בהם בקרב הדמוקרטים גבוהה משמעותית לעומת הרפובליקנים. במקביל, בני הדור הצעיר מגלים אהדה

פחותה לישראל מאשר בני הדור המבוגר. לכך עלולות להיות השפעות מרחיקות לכת על מידת ההזדהות של ממשלים אמריקניים בעתיד עם ישראל. הביטויים המובהקים ביותר לסדקים בין ההנהגות הוא הסירוב עד כה של הנשיא ביידן להזמין את ראש הממשלה לביקור בווישינגטון (ולהסתפק ככל הנראה בפגישה בשולי עצרת האו"ם בניו יורק), והגדרתו את הממשלה הנוכחית כקיצונית ביותר מאז ימי גולדה. לפגיעה בשיח הישיר והאינטימי בין ראש הממשלה לנשיא משמעותיות רחבות בכל הקשור ליכולת לקדם שיתופי פעולה אסטרטגיים ואף לדימוי העוצמה של ישראל. ההבנות בעל פה המתגבשות בין ארה"ב לאיראן בסוגיית הגרעין ממחישות הלכה למעשה את ההשפעה המוגבלת כיום של ישראל על הבית הלבן. לצד זאת, חשוב לציין כי שיתופי הפעולה הביטחוניים-צבאיים בין המדינות ממשיכים להיות עמוקים ואיתנים.

המשך בעמוד 9

מאז כינונה של ממשלת נתניהו, ניכרים היחסים המתוחים בינה לבין הממשל האמריקני. מורת הרוח האמריקנית כלפי ישראל מתמדת, בראש ובראשונה, בשינויים הקיצוניים שהממשלה מקדמת במערכת המשפט. זאת, באופן העלול בראיית הממשל לפגוע בצביונה הדמוקרטי-ליברלי של ישראל ולערער על

הערכים המשותפים (shared values) עליהם מושתתת הברית האסטרטגית בין המדינות. מעבר לכך, לתפיסת הממשל, ממשלת ישראל פועלת באופן חד-צדדי לשנות את הסטטוס-קוו מול הפלסטינים ולבצע סיפוח הדרגתי של שטחים ביהודה ושומרון. מדיניות זו עלולה, בראיית הממשל, לחסל סופית את פתרון שתי המדינות, לערער עוד יותר את מעמדה של הרשות הפלסטינית ולהצית אלימות בשטח.

ארה"ב מהווה עמוד תווך מרכזי בביטחון ובחוסן הלאומי של מדינת ישראל ואין חלופה לברית האסטרטגית בין המדינות. יחסי ישראל-ארה"ב עברו מאז שנות החמישים של המאה הקודמת מספר משברים עמוקים, מרביתם סביב סוגיות מדיניות-ביטחוניות. עם זאת, המשבר הנוכחי מתמקד בסוגיות ערכיות, ומכאן חומרתו הרבה. זאת בייחוד נוכח העובדה שהנשיא ביידן הוא אחד התומכים המובהקים של ישראל בווישינגטון בעשרות השנים האחרונות.

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

ממשל ביידן וממשלת נתניהו - יחסים במבחן

לקדם הסכם שלום עם סעודיה בחסות ארה"ב. מגד, תרחיש של החרפת המשבר הפנימי בישראל עד כדי הידרדרות למשבר חוקתי בין מוסדות השלטון עלול להקרין לשלילה גם על מערכת היחסים עם הממשל האמריקני, ולהעיב על הסיכויים לקדם נורמליזציה עם סעודיה.

החזרת היחסים ברמה המדינית עם הממשל האמריקני למסלולם התקין הינה תנאי חיוני לשימור עוצמתה האסטרטגית הכוללת של מדינת ישראל. לכך חשיבות מיוחדת בכלל ובעת הנוכחית בפרט. זאת נוכח האיומים המתעצמים מצידה של איראן וההזדמנות ההיסטורית הניצבת בפני ישראל

ירדן במרכזו של שבר איזורי היסטורי

אשר ססר

לפחות באמון הירדני בישראל כעוגן מייצב אזוורי לעת מצוא.

אמנה חברתית שפג תוקפה

המצוקה האיזורית של ירדן חוברת למשבר פנימי שלהך והעמיק מאז מותו של המלך חוסיין. עבדאללה השני שולט בממלכה ביד רמה כמעט רבע מאה, הישג מרשים ללא ספק. יחד עם זאת, עבדאללה איננו מקובל בציבור כמו חוסיין, ואין בו "הנוכחות המונרכית" או הכישורים

המלך עבדאללה והנשיא הרצוג (צילום: חיים צה, לע"מ)

התקשורתיים שאיפיינו את אביו. חוסיין היה איש של "הפוליטיקה הגבוהה" של היחסים הבינעריביים והבינלאומיים, שלא שקד יתר על המידה לעסוק בכלכלת ירדן. עבדאללה, לעומתו, משוכנע, בצדק, כי עתידה של הממלכה תלוי בפיתוח כלכלתה וברוחות תושביה. הוא חסיד גדול של הכלכלה הניאו-ליברלית ומאמין בצורך (גם בלחץ הבנק העולמי וקן המטבע הבינלאומית) לצמצם את הוצאות הממשלה, תוך העצמת המגזר הפרטי.

אך מדיניות זו משנה את יחסי הכוחות הפוליטיים-חברתיים בממלכה. במשך דורות התגבשה בירדן חלוקה פונקציונאלית בין הירדנים והפלסטינים בממלכה. הירדנים, בני הגדה המזרחית שירתו את המדינה במגזר הציבורי, במינהל, בשירותי הביטחון ובכוחות המזוינים. נכרתה ביניהם לבין המלוכה אמנה חברתית בלתי כתובה, שלפיה הירדנים המקוריים שירתו בנאמנות את המדינה תמורת הבטחת רווחתם הכלכלית. הפלסטינים, לעומת זאת, הצטיינו במגזר הפרטי שבו ניצלו את השכלתם העדיפה ואת קשריהם העסקיים האזוריים למען פרנסתם, שהייתה תלויה פחות בתעסוקה במגזר הציבורי.

עם הרפורמות הכלכליות הניאו-ליברליות של עבדאללה, שבמרכזן קיצוצים בהוצאות הממשלה והפרטת מפעלים ציבוריים נגפעים בני הגדמ"ז שהיו סמוכים אל שולחן הממשלה לפרנסתם, בעוד שהפלסטינים במגזר הפרטי נתפסים כמי שמרוויחים על חשבונם. עבדאללה, הנשוי לאישה פלסטינית, לא רואה בפלסטינים אזרחים שיש לפקפק בנאמנותם, אלא כאוצר של הון אנושי למען פיתוח כלכלת הממלכה. בקרב בני הגדמ"ז ניכרים יותר ויותר ביטויים של כעס וביקורת כלפי המונרכיה, בשעה שהאמנה החברתית הישנה הולכת ומאבדת מערכה. לפי שעה אין לירדנים בני הגדמ"ז אלטרנטיבה מובהקת לסדר הקיים, למרות התחושות בקרבם של אי שביעות רצון, של אי וודאות ושל אובדן דרך. אין למהר להספיד את ההאשמים, כפי שעשו רבים וטובים במשך מאה השנים האחרונות, אבל גם אין להמעט מערכם של קשייה של ירדן, שהולכים ורבים בימיו של עבדאללה השני.

ירדן נתונה כבר שנים רבות במוקדו של משבר היסטורי דו-מימדי, שהולך ומחריף עם הזמן. המימד האחד מאופיין בחוסר יציבות נמשכת במדינות השכנות, בסוריה ועיראק, ובשטחים הפלסטיניים, כשלאחרונה נתווסף אליהם המשבר הפנימי חסר התקדים בישראל, שיש בו כדי להחמיר את דאגותיהם של הירדנים. המימד האחר הוא המשבר הכלכלי-חברתי בממלכה שהולך ומעמיק בהדרגה מאז עלייתו של המלך עבדאללה השני לשלטון.

השלום המאכזב עם ישראל

יחסים מיוחדים שהושתתו על אינטרסים משותפים איפיינו את הקשרים שנוקמו בין אמירות עבר הירדן והיישוב היהודי בארץ ישראל עוד בימי המנדט הבריטי. לפיכך מדינת ישראל השלימה עם הסיפוח הירדני של הגדה המערבית אחרי המלחמה ב-1948 מתוך מטרה משותפת לשתי המדינות להכיל ביניהן את התנועה הלאומית הפלסטינית. וכך עשו במידה רבה של הצלחה עד שמלחמת ששת הימים מוטטה את הארכיטקטורה המדינית שכוונה אחרי מלחמת העצמאות.

השפעתה של ירדן על הסוגיה הפלסטינית הלכה ודעכה והמציאות החדשה האיצה התעוררות מקיפה של התנועה הלאומית הפלסטינית שהתגייסה סביב המאבק בכיבוש הישראלי בגדה המערבית וברצועת עזה. ישראל הכירה לבסוף בתמורה המתחוללת והפתיעה את ירדן בחתימת הסכמי אוסלו עם אש"פ בספטמבר 1993. תחילה חששו הירדנים שמאחורי ההסכם הישראלי-פלסטיני מסתתרת מגמה לפגוע בירדן. הסכם השלום בין ישראל וירדן באוקטובר 1994 שהכיר בגבולותיה של הממלכה ובצורכי הביטחון שלה הרגיע את הירדנים. הם השתכנעו שבכוונת ישראל לפעול למימוש הסדר של שתי מדינות עם הפלסטינים בגדה המערבית ורצועת עזה וכי אין כוונה ישראלית להחזיק בשטחים ולפעול למען הפיכת ירדן למדינתם של הפלסטינים ("מולדת התחליף" בפי הירדנים), כפי שחששו הירדנים מאז שנות השמונים של המאה הקודמת. ירדן גם ציפתה ש"פירות השלום" יביאו את כלכלתה המקרטעת.

אך ירדן נחלה אכזבה קשה בשני התחומים האלה. הכלכלה לא ניצלה, והעדר ההסדר במסלול הפלסטיני וקיומן של ממשלות ימין בישראל מוסיפים לאיים בעיני הירדנים על ביטחונם הלאומי. לפי הערכתם, הסכנה גלומה בהתנגשות חזיתית ישראלית-פלסטינית שעלולה לפגוע ביציבות הממלכה בגדה המזרחית (גדמ"ז). המשבר הפנימי הנוכחי בישראל מוסיף גם הוא

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

”מודקאסט” - סיכום עונה

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין

אלון ששון, עמית מחקר בכיר במכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין במל”מ

אחרי הרצאה או סדנה שעוסקת באותו תחום, כפי שמתבקש מתפיסת ההכשרות העדכניות של הארגונים.

את מודקאסט הנחה אלון ששון, עמית מחקר בכיר במכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין ובעצמו בוגר קהילת המודיעין.

עד כה זמינים להאזנה בספוטיפיי ובאתר המכון ששת הפרקים הראשונים:

1. זה מודיעין, זה? - עם סא”ל (במיל) דודי סימן טוב, סגן ראש המכון, על הבסיס של עבודת המודיעין בכלל, והמודיעין בישראל בפרט.

2. סודות, תעלומות וחידות - עם תא”ל (במיל) איתי ברון, ראש חטיבת המחקר באמ”ן לשעבר - על שאלות והפתעות בעולם המודיעין.

3. המודיעין הפתוח - עם אל”מ (במיל) ד”ר עופר גוטרמן, עמית מחקר בכיר במכון - על השינויים ביחסים בין קהילת המודיעין לבין הסביבה האזרחית שמשנים את אופיו של המודיעין.

4. המודיעין המבצעי - עם אל”מ (מיל) גלעד איזין, עמית מחקר בכיר במכון - על ההשתנות של מודיעין השדה מול האתגרים החדשים והתפתחויות טכנולוגיות.

5. על אנשים ומודיעין - עם סא”ל שרית שפירא, ראש ענף מדעי ההתנהגות באמ”ן - על אתגרי פיתוח קריירה, מגוון ואגנדה חברתית באמ”ן.

פרק מיוחד עם מייקל מורל, לשעבר סגן ראש ה-CIA וראש הסוכנות בפועל - על האתגרים העכשוויים של קהילת המודיעין, על הימים הדרמטיים בהם היה המתדרך היומי של נשיא ארה”ב (כולל ב-9/11) ועל חשיבות הגורם האנושי בעבודת המודיעין.

מוזמנים להאזין כאן.

בתחילת אוגוסט 2023 סיימנו להקליט ולפרסם את העונה הראשונה של מודקאסט - הפודקאסט של המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין שמוקדש כולו לעולם המודיעין.

העונה הראשונה הוקדשה ליסודות המודיעין, ובמסגרתה שוחחנו עם קבוצה מגוונת של מומחיות ומומחים מאזורים שונים של עולם המודיעין, כדי להכיר ביחד איתם את מושגי היסוד, את התפיסות המרכזיות שמעצבות את עבודת המודיעין, שיטות עבודה מובילות וחוויות אישיות מהניסיון המעשי שלהם.

המפגש האינטימי עם האורחים שלנו, חלקם עמיתי מחקר במכון וחלקם מנהלים בכירים שצברו עשרות שנות ניסיון בתחום, אפשר לנו לא רק ללמוד באופן תיאורטי על המורכבות של העשייה המודיעינית השוטפת. אלא גם על האתגרים האישיים ועל השינויים התכופים בסביבה, שמשפיעים על ארגוני המודיעין.

פרקי העונה הראשונה נועדו מלכתחילה להוות גם כלי לימודי עבור הכשרות בסיסיות ומתקדמות בקהילת המודיעין - קורסי קמ”נים, הכשרות פנימיות של חוקרי מודיעין והכשרות קהילתיות משותפות. חניכי ההכשרות יכולים להאזין לפרקים הרלוונטיים של המודקאסט לפני או

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין בראשותו של תא”ל (במיל) יוסי קופרווסר ממשיך לייצר פעילות חדשנית, עשירה ומקצועית בתחומי עיסוקו. ב-7 בספטמבר 2023 פרסם המכון **ניוזלטר עיתי** ובו פירוט עיקרי פעילותו.

ניתן להירשם לרשימת התפוצה של המכון לצורך קבלת עדכונים על פעילות המכון ותוצריו, באמצעות פנייה למייל: methodology.insight@gmail.com

ניוזלטר תקופתי

למידע נוסף על פעילות המכון ותוצריו המחקריים היכנסו לאתר המכון: www.intelligence.org.il

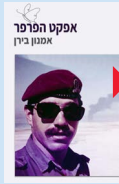
המרכז למורשת המודיעין (מל”מ) | אתר ההנצחה | ת”ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל: 03-5497019, פקס: 03-5497731 | דוא”ל: mlm@intelligence.org.il

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

צ'אפחות

■ לאמנון בירן על ספרו: "אפקט הפרפר".

■ לאורי בר יוסף על ספרו: "התאוששות: צה"ל במבחן מלחמת יום הכיפורים" (2023).

■ לאפרים (זיגי) זינגר על ספרו: "את חירותי ספור בשני קולות על שבי ואהבה". הוצאת כנרת זמורה דביר, 2023.

■ לדודו צור על קבלת תעודת הוקרה מראש אמ"ן אלוף אהרון חליוה על העברת לפיד המורשת למשרתי אגף המודיעין לציון 50 שנים למלחמת יום הכיפורים.

המרכז למורשת המודיעין (המל"מ)

מתכבד להזמין אתכם ליום עיון

"בימים ההם בזמן הזה"

לציון 50 שנה למלחמת יום הכיפורים

ביום ראשון 29.10.23, החל מהשעה 8:00

בהיכל צה"ל בפו"מ בגלילות

לתוכנית הכנס המלאה, ראו [הזמנה מפורטת](#)

כמות המקומות מוגבלת ונדרש אישור כניסה לבסיס המכללות

אנא אשרו השתתפותכם בטלפון 03-5497019

או בדוא"ל: tmlm@intelligence.org.il

עד לתאריך 17.10.23

ספריית מרכז המידע והמל"מ

ספריית מרכז המידע והמל"מ פתוחה לעמיתי המל"מ ולקהל הרחב. הספרייה מתחדשת בספרים חדשים בתחומי הטרור, המודיעין והביטחון. כל הכותרים נגישים דרך הקטלוג המופיע באתר האינטרנט של הספרייה והארכיון: [כאן](#).

ארכיון

- ארכיון מרכז המידע והמל"מ פתוח לעמיתי המל"מ ולקהל הרחב. הארכיון עובר תהליך מיון וקטלוג מחדש של חומרי טקסט, קול ווידאו.
- כל חומרי הארכיון שעברו סריקה ומיון מאוחסנים גם וירטואלית והכותרים נגישים דרך הקטלוג המופיע באתר האינטרנט של הספרייה והארכיון.
- לארכיון דרושים מתנדבים בעלי יכולת קריאה בערבית לסיוע במיון חומרים בערבית. המעוניינים מוזמנים לפנות בדוא"ל למנהלת הארכיון בכתובת: archive@intelligence.org.il

קטלוג הספרייה והארכיון • קישור לספרים חדשים

מרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש אלוף מאיר עמית

מרכז המידע למודיעין ולטרור ע"ש אלוף מאיר עמית בראשו עומד אל"מ (במיל) שלמה מופז הפיץ, מינואר ועד אוגוסט 2023, 157 מחקרים. כל המחקרים תורגמו לאנגלית.

- רוב המחקרים הם עיתיים ונקראים מבט, ומופצים בתדירות קבועה:
- מבט לטרור ולסכסוך הישראלי-פלסטיני - מופץ בימי שלישי.
- מבט לג'האד העולמי - מופץ בימי רביעי.
- מבט לטרור: חזבאללה, לבנון וסוריה - מופץ בימי חמישי.
- מבט לאיראן - מופץ אחת לשבועיים בימי שני.

מחקרים ממוקדים - 47

מחקרים אחרונים:

- המחלקה למאבק בהפרדה הגזענית (האפרטהייד) באש"ף פועלת לקיום ועידה בינלאומית לקראת סוף 2023 (27 באוגוסט 2023).
- חמא"ס ארגנה מחנות הקיץ ברצועת עזה (13 באוגוסט 2023).
- דאעש הכריז על מותו של מנהיג הארגון ועל מינוי מנהיג חדש (7 באוגוסט 2023).
- שיגור רקטות לעבר ישראל משטחי יהודה ושומרון: ניתוח האירועים ומשמעויות (30 ביולי 2023).

מחקרי עומק ותשתית - 7

מחקרים אחרונים:

- מאפייני הפעילות הפלסטינית בגנין לנוכח פעילות צה"ל בשטח (25 ביוני 2023).
 - המיליציות הפרו איראניות בסוריה: תמונת מצב (29 במרץ 2023).
- הנכם מוזמנים לעיין בכל המחקרים באתר האינטרנט של מרכז המידע - www.terrorism-info.org.il/he

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

פעילות עמותת בוגרי 8200 (ש.מ.2)

חן שמילו ונעם שפירא

רות שוהם מנעורית בתוכנית Woman2Woman וחברת הנהלה מרצה על חשיבות קידום תוכניות כמו w2w

■ **תוכנית Woman2Woman** בשיתוף עם עיריית ת"א-יפו וחברת SalesForce השיקו את האקדמיה לאימהות, תוכנית חדשה שמקנה לנשים בחופשת לידה כלים שעשויים לשרת אותן לאחר החזרה לשוק העבודה, לצד יצירת מרחב נוח ללמוד בו לצד היילוד והיילודה.

■ **תוכנית TechLift 8200**, התוכנית החינוכית בעמותת בוגרי היחידה, סיימה בהצלחה מחזור ראשון להקניית כלים טכנולוגיים לסטודנטים ולסטודנטיות להוראה במרכז האקדמי ליונסקי-וינגייט. במהלך התוכנית, אשר ארכה שלושה שבועות אינטנסיביים, הסטודנטים למדו ליצור מחקרים באמצעות שפת תכנות PYTHON.

■ **תוכנית תעסוקה חדשה בנגב - עמותת בוגרי 8200** בשיתוף משרד העבודה, רשות החדשנות, יוזמת הצעירים, אוניברסיטת בן-גוריון והמכון הממשלתי להכשרה בטכנולוגיה ובמדע (מה"ט) השיקו את תוכנית IMTECH שתכשיר 60 איש ואישה במהלך השנה הקרובה למקצועות טכנולוגיים נדרשים בשוק, ותסייע להם להשתלב בחברות הייטק שיש להן נוכחות בדרום.

מורשת במסגרת עמותת בוגרי 8200 (ש.מ.2)

- מסגרת פעילויות מורשת לשנת ה-50 למלחמת יום הכיפורים - נמשכים מפגשים של ותיקי המלחמה עם סגל החיילים והמפקדים ביחידה על כל שלוחותיה.
- לוח זיכרון על פעילות היחידה בשנות ה-60 של המאה הקודמת הוצב בשכונת "בית וגן" בירושלים. זאת ליד המגדל שבו בוצעה האזנה לחילות האוויר הערביים בטרם התמקמה היחידה בהר אורה.

השלט החדש בשכונת בית וגן

- משפחתו של מפקד היחידה הראשון **מרדכי וורצמן (אלמוג)** ז"ל ביקרה ביחידה ב-20 ביולי 2023. המשפחה ביקרה באתרי המורשת במפקדת היחידה, והתארחה לשיחה אצל מפקד היחידה. ליווה את הביקור **מנחם בידרמן** סניפר לבני המשפחה על תרומתו של מרדכי אלמוג להקמתה של היחידה.
- סיוע מיוחד ניתן לסגל החינוך ביחידה להקמת תצוגה הקשורה לתרומת היחידה ולפעילותה במהלך ספט'-אוק' 1973 ובמהלך המלחמה.

פעילויות נוספות של העמותה

- **תוכנית ההאצה 8200 אימפקט** מבית עמותת בוגרי 8200 פתחה את הרשמה למחזור התשיעי של התוכנית שייפתח בתחילת נובמבר 2023. באירוע הרשמה למתעניינים בהאב החדשנות GUTS של חברת הראל ברמת-גן הגיעו 80 איש ואישה. הסטרטאפים המתקבלים לתוכנית בתחומי בריאות, אקלים ונגישות, זוכים לחמישה חודשים המלאים בתכנים: מנטורינג, ליווי אישי, חלל משרדי לעבודה וחשיפה רחבה באקו-סיסטם לצד חיבור למשקיעים ושותפים פוטנציאליים.

○○○ **זמל"מ**

SAVE THE DATE

אירועים במל"מ בזום

המרכז למורשת המודיעין ממשיך לקיים שידורים מקוונים בזום לדין בסוגיות הקשורות במודיעין, באסטרטגיה ובביטחון לאומי. מרכזת ומנחה: **יוכי ארליך**.

תוכנית המפגשים הקרובים:

- יום ראשון, 8.10.2023, 18:00-19:30**
על יצחק חופי, "חקה" - מהפלמ"ח דרך פיקוד הצפון במלחמה ועד לראשות המוסד - תשע שנים ללכתו
מרבזה: סא"ל (מיל) **אבירם הלוי**, מרכז מורשת של סירת מטכ"ל הלוי ואבנר שור כתבו את הביוגרפיה של חקה, שיצאה לאור לפני כשנה בהוצאת ידיעות ספרים ובחסות המל"מ.
- יום ראשון, 15.10.2023, 18:00-19:30**
מצרים בואכה מלחמת יום הכיפורים
מרבזה: פרופ' (אמריטוס) **חגי ארליך**
החוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב.
- יום ראשון, 22.10.2023, 18:00-19:30**
שידור לציון 50 שנה למלחמת יום הכיפורים: המודיעין בפיקודים והמטכ"ל
אל"מ (בדימוס) **חגי מן** קמ"ן פיקוד הצפון במלחמה, אל"מ (בדימוס) **מתי נור סלע** ראש חוליית שטח בפיקוד הדרום, תא"ל (במיל) **גדי זהר**, שלישי הרמטכ"ל דזו במלחמה, מבט מלשכת הרמטכ"ל.
- יום ראשון, 5.11.2023, 18:00-19:30**
שוב אוקטובר - שלושה משוררים כותבים על המלחמה
משתתפים: **צביקה ניר**, יבחר גנאור, **ריקי דסקל**
מוכרחים להמשיך לנגן (ולשיר...)
שירי מלחמת יום הכיפורים בהנחיית **רמי ליטני**
- יום ראשון, 12.11.2023, 18:00-19:30**
המודיעין ומלחמת יום הכיפורים: סיפורים אישיים
- יום ראשון, 19.11.2023, 18:00-19:30**
הערות לסוגיית המודיעין במלחמת יום הכיפורים
מרבזה: פרופ' (אמריטוס) **אורי בר יוסף**.
המחלקה ליחסים בינלאומיים בבית הספר למדע המדינה באוניברסיטת חיפה. לאחרונה יצא לאור ספרו התשיעי "התאוששות: צה"ל במבחן מלחמת יום הכיפורים".

קישור להרצאות בשעה היעודה באתר מ.ת.ג, בתיבה המופיעה בדף האתר מצד שמאל "שידור חי"
<https://bit.ly/3sTqOqL>

* התוכנית אינה סופית, יש לעקוב אחר עדכונים הנשלחים בעדכונים השבועיים ובאתר העמותה: www.intelligence.org.il

תודותינו

לרוני אבירם, ליוסי בן ארי, לאיתי ברון, לשי הר צבי, לאפרים לפיד, לשלמה מופז, לגדעון מיטשניק, לאמנון סופרין, לדודי סימן טוב, לאשר ססר, לרקפת פאר, לנאוה רייך, לאופיר שהם, לחן שמילו, לנעם שפירא, לאלון ששון, ולכל אלה שסייעו בהכנת הגיליון.

רואי מל"מ

אגרת המידע של המרכז למורשת המודיעין המופצת באינטרנט. שמרו על קשר - נשמח לקבל מכם משוב: התייחסויות, תגובות ובקשות. תודה, **יוכי ארליך**, עורכת "רואים מל"מ"
mlm@intelligence.org.il

שרינו ביומנכם

אירועי "מועדון הנצלת"

יום רביעי 20.9.2023 התכנסות: 17:00
על זוכרות והשפעה במלחמת יום הכיפורים

יום שני 6.11.2023
בעל כורחם - סיפורי גבורה של אנשי אבטחה
חגי ברעם, בכיר לשעבר באגף האבטחה בשב"כ, יישא דברים בפתח האירוע.
פרטים יפורסמו המשיך.

סינמה בלש
מועדון סרטי המודיעין של המל"מ

ביום שני 16.10.2023, התכנסות בשעה 18:00
הקרנת הסרט: "סימנים מעידים"
על פי ספרו של אל"מ (במיל) צבי נטע, שהיה קצין מודיעין בפיקוד הדרום במלחמת יום הכיפורים
הקרנה תתקיים באולמות המל"מ

השתתפות באירוע מותנית בהרשמה מוקדמת במשרדי המל"מ בטלפון: 03-5497019 - רחלי, או בדוא"ל tmlm@intelligence.org.il יש לציון את תאריך האירוע, שם הנרשם, מספר המשתתפים ומספר הטלפון.

בגיליון הבא של "מבט מל"מ"
כתב העת של המרכז למורשת המודיעין

בתמונה: יחידת הפרשים של חטיבת גבעתי במשימת סיור (צילום: ברויס כרמי, באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון)

חלקו הראשון של גיליון 96 מאיר על מלחמת העצמאות: ראיון מרגש עם הפלמ"חניק, האלוף **שייקה גביש**; פרופ' **יאב גלבר** מציג את המודיעין לפני המלחמה ובמהלכה; **יובל חלמיש** מספר על אביו; **זאב לכיש** מתאר את נחשוניותו של מודיעין חיל האוויר; **אבנר אברהם** ליקט 75 תגובות של אנשי מוסד (!) המנה הראשונה - 25 מהן - מתפרסמת בגיליון הקרוב; ועוד...

את כל הגיליון מעטרים צילומים מהמלחמה שלוקטו בארכיון צה"ל; ניב סופר פורש את הסיפור על הנעדר גיא חבר; **משה לוי** את הטבעתה של אח"י אילת; **חיים מנור** מציג פשלות מודיעיניות מהעבר הרחוק; **עוד חולקים** את הגיליון האלוף **יעקב עמידור**, **דן שהם**, **ד"ר שולי בינה**, **אלדד הרובי**, **יוסי דגן**, **איתן עזאני**, **חובב שפירא**, **עודד גטרווייר**, **אפרים לביא**, **אריה שור**, **יצחק בוצר**, **איתמר צ'יזיק**, **יאב (פישי) דייגי** ו**שלמה קשי**.

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת